

Sygn. akt VIII U 2346/19

## UZASADNIENIE

W dniu 12 czerwca 2019 r. K. F. złożyła skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 października 2016 r. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dn. 6.03.2019 r. w sprawie P 20/16, żądając ponownego ustalenia wysokości jej emerytury z wieku powszechnego bez zastosowania niekonstytucyjnego przepisu art. 25 ust. 1 b ustawy emerytalnej.

/skarga o wznowienie – k. 3 – 5/

W odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jej oddalenie. Z treści skargi o wznowienie postępowania sądowego wynika, że dotyczy ona tylko postępowania z odwołania od decyzji z dnia 18 kwietnia 2014 r.

/odpowiedź na skargę o wznowienie ZUS k. 7/

Na rozprawie w dniu 29 stycznia 2020 r. pełnomocnik wnioskodawczynie poparł skargę i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i decyzji oraz o zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów zastępstwa procesowego. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/protokół rozprawy z dnia 29 stycznia 2020 r. – 00:01:35 – 00:05:41 – płyta CD – k. 21/

### **Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:**

K. F. urodziła się w dniu (...)

/okoliczność bezsporna/

Ubezpieczona była uprawniona do emerytury w wieku obniżonym (art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) od dnia 22 listopada 2008 r. na mocy decyzji z dnia 21 listopada 2008 r.

/okoliczność bezsporna/

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał ubezpieczonej emeryturę po osiągnięciu wieku emerytalnego od dnia 22 marca 2014 r., której wysokość obliczono z zastosowaniem art. 25 ust. 1 b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) czyli podstawę emerytury pomniejszono o sumę kwot pobranych emerytur. Wypłata emerytury została zawieszona, gdyż korzystniejszym świadczeniem była dotychczasowa emerytura.

/decyzja – k. 11 plik II akt ZUS/

Wnioskodawczynie, uznając powyższą decyzję za krzywdzącą, wniosła do Sądu Okręgowego odwołanie od tej decyzji, żądając wyliczenia jej emerytury z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS.

/odwołanie k. 2 w aktach VIII U 1708/14/

Po rozpoznaniu przedmiotowego odwołania, w postępowaniu o sygn. akt VIII U 1708/14 Sąd Okręgowy w Łodzi, prawomocnym wyrokiem z 5 października 2016 r., oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji z 18 kwietnia 2014 r.

/wyrok – k. 156 w aktach VIII U 1708/14/

Wyrokiem z 6 marca 2019 roku wydanym w sprawie sygn. akt P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1 b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018

r. poz. 1270 oraz z 2019 poz. 39 ) w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r. w zakresie w jakim dotyczy urodzonych w (...) roku kobiet które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zdaniem Trybunału, wyprowadzenie do ustawy o FUS mechanizmu potrącania kwot pobranych świadczeń z tytułu wcześniejszej emerytury przy obliczaniu podstawy emerytury powszechnej dla kobiet urodzonych w (...) r. nastąpiło z naruszeniem wynikającej z art. 2 Konstytucji zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Ubezpieczone, które zdecydowały się przejść na wcześniejszą emeryturę, nie miały - w momencie podejmowania tej decyzji na podstawie obowiązującego wówczas stanu prawnego - świadomości co do skutków prawnych, jakie może ona wywoływać w sferze ich przyszłych uprawnień z tytułu emerytury powszechnej. Nie mogły przewidzieć, że przejście na emeryturę jeszcze przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, będzie wiązało się z pomniejszeniem zgromadzonego kapitału o pobrane świadczenia. Nie spodziewały się, że fakt wypłacania świadczeń emerytalnych wypłynie na sposób ustalania wysokości świadczenia w ramach emerytury powszechnej. Dodatkowo należy zaznaczyć, że kobiety te przez cztery lata mogły realizować swoje uprawnienia w oparciu o obowiązujący przed 2013 r. stan prawny. Natomiast zasady ustalania wysokości świadczeń emerytalnych, wypłacanych kobietom urodzonym w latach 1949-1952, które przeszły na tych samych warunkach na emeryturę wcześniejszą, pozostały niezmienione. Możliwość skorzystania przez kobiety z rocznika 1949-1953 przejścia na emeryturę na zasadach obowiązujących przed reformą było niewątpliwie rozwiązaniem korzystniejszym. Miały możliwość alternatywnego - w stosunku do powszechnego wieku emerytalnego - przechodzenia na emeryturę z uwagi na posiadanie odpowiednio długiego stażu pracy. Unormowania te zakładały - również od samego początku - powiązanie sposobu ustalania wysokości świadczenia emerytalnego „na starych zasadach”, czyli zgodnie z uchylaną formułą zdefiniowanego świadczenia. Wykorzystanie tej możliwości przez ubezpieczonych spełniających kryteria ustawowe musiało zatem oznaczać decyzję co do tego, czy chcą oni wcześniej uzyskać świadczenie emerytalne przypisane do „starego” systemu, czy też wolą kontynuować pracę zawodową i opłacać składki na ubezpieczenie społeczne do momentu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego i uzyskania - z mocy prawa - emerytury powszechnej, której wysokość będzie ustalona według nowych zasad. W każdym takim wypadku była to zatem decyzja o charakterze systemowym. Ubezpieczony rozstrzygał, czy - mając taki ustawowy przywilej - chce otrzymywać świadczenie emerytalne zgodnie z dotychczasowymi zasadami, czy też decyduje się wyłącznie na warunki przewidziane w nowym systemie emerytalnym. Podkreślić należy również, że konsekwencją obowiązujących regulacji było uprzywilejowanie tych osób względem ubezpieczonych w systemie zdefiniowanej składki. Jednym z podstawowych założeń nowego systemu było bowiem oparcie zasad ustalania wysokości emerytury w relacji akumulacji składki do okresu jej konsumpcji. Tymczasem osoby, które przeszły na wcześniejszą emeryturę, a następnie po uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego przechodziły do systemu zdefiniowanej składki, przy wymiarze emerytury, nie miały uwzględnianej okoliczności wcześniejszego pobierania świadczenia. Wypłacone już emerytury nie wpływały na zmniejszenie indywidualnego kapitału ubezpieczonego. Ponadto osoby takie mogły dalej podejmować zatrudnienie, co wpływało na zwiększenie składki w nowym systemie. Składki te były dodatkowo waloryzowane. W efekcie takich uregulowań, bez względu na wysokość „skonsumowanego” kapitału, ubezpieczeni mogli uzyskać świadczenie emerytalne w nowym systemie niepomniejszone o wypłacone wcześniej świadczenia. Powyższe korzyści wynikające w możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przez kobiety z rocznika 1953, choć stanowiły wyjątek od założeń, na których opiera się nowy system emerytalny, nie stanowią usprawiedliwionego uzasadnienia zmiany ich sytuacji prawnej. Należy bowiem podkreślić, że to z mocy wyraźnego postanowienia ustawodawcy modyfikacja systemu emerytalnego nie objęła tej grupy kobiet, jeżeli spełniały warunki przejścia na wcześniejszą emeryturę i z możliwości takiej skorzystały. Tym samym stworzył on dodatkowe gwarancje realizacji uprawnień emerytalnych według zasad starego systemu. Z uwagi na to, że uprawnienia te z założenia miały charakter przejściowy - obowiązujący do czasu ich wygaśnięcia - nastąpiło niejako wzmocnienie usprawiedliwionego przekonania tych kobiet, że ustawodawca nie wycofa się z ich realizacji oraz że nie będą miały do nich zastosowania nowe uregulowania. Skoro ustawodawca w ramach nowego zreformowanego systemu stworzył pewnej grupie osób możliwość przejścia na emeryturę na uprzednich, korzystniejszych zasadach, to działając w zaufaniu do prawa, mogły one w sposób uprawniony oczekiwać, że ich uprawnienia będą realizowane w oparciu o te zasady. Nie ma tu znaczenia fakt, że miały one świadomość kapitałowego charakteru nowych regulacji, które będą podstawą ustalania wysokości emerytury kolejnych roczników. Jeżeli w tym systemie ustawodawca zrobił wyjątek w stosunku

do pewnej grupy kobiet, to w takich okolicznościach sama świadomość pozostawania w uprzywilejowanej sytuacji oraz znajomość nowych zasad systemu emerytalnego opartego na kapitalizacji składek nie oznacza powinności liczenia się z możliwością objęcia tej grupy osób nowymi uregulowaniami. Podejmowanie decyzji o przejściu na wcześniejszą emeryturę nie może wiązać się z pozostawaniem w niepewności co do ukształtowania ich sytuacji prawnej w przyszłości, jeżeli jest konsekwencją decyzji podjętych w oparciu o obowiązujący stan prawny. Rozpoczęcie realizacji prawa do wcześniejszej emerytury, która bezpośrednio wpływa na wysokość emerytury powszechnej - w oparciu o zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa - stanowi podstawę uzasadnionego oczekiwania, że ustawodawca nie zmieni w sposób niekorzystny „reguł gry” w stosunku do osób korzystających ze swoich uprawnień na zasadach wskazanych w ustawie. Nie będzie tym samym pułapką dla tych, którzy w zaufaniu do obowiązującego prawa, określającego w dodatku horyzont czasowy wypłacanych świadczeń i zasad ich realizacji, skorzystali ze swoich uprawnień. Ustawodawca, dokonując zmiany zasad ustalania wysokości emerytury powszechnej w stosunku do kobiet urodzonych w (...) r., naruszył zatem zasadę lojalności państwa względem obywateli. Wprowadzając nowe, mniej korzystne zasady po rozpoczęciu realizacji uprawnień w zakresie wcześniejszej emerytury, naraził te kobiety na nieprzewidziane skutki, które w istocie stanowiły dla nich pułpkę. Gdyby w momencie podejmowania decyzji o przejściu na taką emeryturę wiedziały, jakie będą tego konsekwencje dla ustalania wysokości emerytury powszechnej, być może nie skorzystałyby z tego uprawnienia. Obowiązkiem ustawodawcy jest określenie skutków finansowych regulacji prawnych i podejmowanie racjonalnych decyzji w oparciu o możliwości finansowe państwa w odpowiedniej perspektywie czasu. Zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa wyklucza możliwość formułowania obietnic bez pokrycia bądź nagle wycofywanie się państwa ze złożonych obietnic lub ustalonych reguł postępowania. Stanowi to bowiem niedopuszczalne nadużywanie pozycji przez organy władzy względem obywateli.

Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której obywatel, układając swoje interesy, podejmuje decyzje dotyczące długiej perspektywy czasu i przewiduje ich konsekwencje na podstawie obowiązującego stanu prawnego. Zmiana tego stanu oznacza wówczas zaskoczenie, którego w danych okolicznościach obywatel nie mógł przewidzieć, a tym samym dostosować się do nowej sytuacji, w sposób, który nie wyrze negatywnych konsekwencji w sterze jego uprawnień. Skoro ustawodawca wprowadził możliwość skorzystania z korzystniejszych regulacji, wskazując jednocześnie horyzont czasowy realizacji uprawnień, jego obowiązkiem było zagwarantowanie wypłaty świadczeń w tym okresie. Wprowadzając zmiany, ustawodawca powinien preferować rozwiązania najmniej uciążliwe dla jednostki i ustanawiać regulacje, które ułatwią adresatom dostosowanie się do nowej sytuacji. W konkretnych warunkach niniejszej sprawy pozostawienie okresu 6 miesięcy od uchwalenia zmiany art. 25 ust. 1b ustawy o FUS do czasu jego wejścia w życie nie miało żadnego znaczenia dla osób, które przeszły na wcześniejszą emeryturę do końca 2008 r. Ustawodawca, dokonując zmian regulacji wobec kobiet urodzonych w (...) r., zmienił skutki prawne ich decyzji podejmowanych w innym stanie prawnym. Niektóre kobiety nawet po czterech latach po przejściu na wcześniejszą emeryturę, dowiedziały się, że wypłacone im świadczenia emerytalne pomniejszą podstawę ustalenia wysokości emerytury powszechnej. Wprowadzenie nowych regulacji nastąpiło zdecydowanie za późno, by przygotować się do takiej zmiany i uniknąć nieprzewidzianych, niekorzystnych skutków prawnych. Kobiety te nie miały możliwości, by zmienić konsekwencje decyzji podjętych w 2008 r. Dlatego też Trybunał stwierdził, że art. 25 ust. 1b ustawy o FUS jest niezgodny z wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadą zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa.

(tak wyrok TK z 19 listopada 2008 r., sygn. Kp 2/08, OTK ZU nr 9/ (...), poz. 157 z uzasadnieniem).

/okoliczność bezsporna/

W/w wyrok TK z 6 marca 2019 roku został opublikowany w dniu 21 marca 2019 roku w Dzienniku Ustaw RP i wszedł w życie z dniem ogłoszenia.

/okoliczność bezsporna/

**Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Skarga o wznowienie postępowania okazała się uzasadniona.

Zgodnie z art. 401<sup>1</sup> k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Przyjmuje się, że przepis ten ma zastosowanie do tych orzeczeń, których podstawą prawną był akt normatywny, wyeliminowany z obrotu prawnego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Niekonstytucyjny przepis musi zatem stanowić bezpośrednią podstawę prawną wydania zaskarżonego orzeczenia, decydującą o wyniku rozstrzygnięcia zaskarżonego skargą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2007 r., V CNP 45/07, III UO 2/08, OSNP 2010/21-22/273; z 6 listopada 2009 r., I CO 17/09; z 26 stycznia 2011 r. I PZ 36/10, z dnia 20 kwietnia 2011 r. I CSK 410/10, OSNC 2012/1/14 i z 13 lutego 2012 r. I CZ 152/11).

Jak trafnie wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 28 listopada 2017 r. (III PZ 10/17) zgodnie z art. 412 § 2 k.p.c. zmiana albo uchylenie orzeczenia, którego dotyczy skarga o wznowienie postępowania jest możliwe "po ponownym rozpoznaniu sprawy", a zatem po stwierdzenia wpływu wyroku Trybunału Konstytucyjnego na prawomocnie wydane orzeczenie.

Zatem, w niniejszej sprawie, koniecznym było po pierwsze przesądzenie, czy powołany w skardze wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma wpływ na żądanie wnioskodawczynie, a następnie, w przypadku odpowiedzi twierdzącej, rozstrzygnięcie w przedmiocie wysokości emerytury z pominięciem podstawy prawnej, która została uznana za niekonstytucyjną.

Sąd zważył, że ustalony w sprawie stan faktyczny wynika z niespornych dokumentów z akt emerytalnych wnioskodawczynie oraz załączonych akt sprawy VIII U 1708/14. Na ich podstawie możliwym było ustalenie, że odwołującej, urodzonej dniu (...), przyznano emeryturę wcześniejszą, na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS od osiągnięcia wieku emerytalnego tj. 55 lat, z dniem 22 listopada 2008 roku, a także, że decyzją z 18 kwietnia 2014 r. przyznano wnioskodawczynie od dnia 22 marca 2014 r. emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, której wysokość została obliczona z zastosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS obowiązującego od 1 stycznia 2013 r. - dodanego ustawą z 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw, natomiast odwołanie ubezpieczonej od w/w decyzji z 18 kwietnia 2014 r. zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z 5 października 2016 r., sygn. akt VIII U 1708/14. Aktualnie, ubezpieczona wnosi o wznowienie postępowania w sprawie, powołując się na przesłankę określoną treścią art. 401<sup>1</sup> k.p.c.

Sąd zważył, że instytucja wznowienia postępowania, opiera się na przysługującej poza tokiem instancji skardze o presumpcję wadliwego procesu i zastąpienie zapadłego orzeczenia orzeczeniem nowym. Nadzwyczajny charakter tego środka prawnego, skierowanego przeciwko prawomocnemu wyrokowi powoduje, że przywrócenie stanu sprzed zamknięcia ulegającemu wznowieniu postępowania sądowego może nastąpić wyłącznie z powodów ściśle określonych w ustawie. Uwzględniają one konieczność wywołania na nowo procesu dotkniętego brakami formalnymi (nieważnością), bez względu na ich wpływ na rozstrzygnięcie (art. 401 pkt 1 i 2 k.p.c.), właściwe przyczyny restytucyjne (art. 403 k.p.c.) oraz fakt wydania wyroku na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą (art. 401<sup>1</sup> k.p.c.) (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 1999 r. II UKN 174/99 *legalis* nr 48984).

Mając na uwadze przytoczony wyżej przepis art. 401<sup>1</sup> k.p.c., Sąd zważył, że, zgodnie z wyrokiem TK z 6 marca 2019 r. w sprawie P 20/16, niekonstytucyjny przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej stanowił bezpośrednią podstawę prawną wydania zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego z 5 października 2016 r., w postępowaniu którego, wznowienia domaga się wnioskodawczynie, podobnie, jak poprzedzająca go decyzja ZUS.

W tym miejscu podkreślić należy, iż nie jest konieczne, aby przepis uznany za niekonstytucyjny był kwestionowany przez stronę w skarżonej sprawie. Istotne jest natomiast aby stanowił podstawę zaskarżonej decyzji jak i

rozstrzygnięcia sądu choćby jego zastosowanie nie było przedmiotem rozważań sądu. Innymi słowy ustalić należy jedynie czy zastosowanie wyeliminowanego niekonstytucyjnego przepisu miało wpływ na wysokość świadczenia.

W przypadku wnioskodawczyni okoliczność ta nie może budzić wątpliwości, skoro przy obliczaniu przyznanej skarżącej w 2014 roku emerytury, odjęto kwotę stanowiącą sumę pobranych wcześniej emerytur, a to właśnie uregulowanie uznane zostało za niekonstytucyjne.

Trybunał Konstytucyjny wydając wyrok w sprawie o sygn. akt P 20/16, stwierdził, że art. 25 ust. 1b ustawy z w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zdaniem Trybunału, wprowadzenie do ustawy o FUS mechanizmu potrącania kwot pobranych świadczeń z tytułu wcześniejszej emerytury przy obliczaniu podstawy emerytury powszechnej dla kobiet urodzonych w (...) r. nastąpiło z naruszeniem wynikającej z art. 2 Konstytucji zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Ubezpieczone, które zdecydowały się przejść na wcześniejszą emeryturę, nie miały - w momencie podejmowania tej decyzji na podstawie obowiązującego wówczas stanu prawnego – świadomości co do skutków prawnych, jakie może ona wywoływać w sferze ich przyszłych uprawnień z tytułu emerytury powszechnej. Nie mogły przewidzieć, że przejście na emeryturę jeszcze przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, będzie wiązało się z pomniejszeniem zgromadzonego kapitału o pobrane świadczenia. Nie spodziewały się, że fakt wypłacania świadczeń emerytalnych wpłynie na sposób ustalania wysokości świadczenia w ramach emerytury powszechnej. "Ustawodawca, dokonując zmiany zasad ustalania wysokości emerytury powszechnej w stosunku do kobiet urodzonych w (...) r., naruszył zatem zasadę lojalności państwa względem obywateli. Wprowadzając nowe, mniej korzystne zasady po rozpoczęciu realizacji uprawnień w zakresie wcześniejszej emerytury, naraził te kobiety na nieprzewidziane skutki, które w istocie stanowiły dla nich pułapkę. Gdyby w momencie podejmowania decyzji o przejściu na taką emeryturę wiedziały, jakie będą tego konsekwencje dla ustalania wysokości emerytury powszechnej, być może nie skorzystałyby z tego uprawnienia".

Skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego, jest prawo wznowienia postępowania z mocy art. 190 ust. 4 Konstytucji dla wszystkich kobiet objętych zakresem orzeczenia Trybunału. "Przepis ten otwiera drogę do sanacji konstytucyjności sytuacji prawnych, w których zastosowanie art. 25 ust. 1b ustawy o FUS wywołało konsekwencje zakwestionowane przez Trybunał. Z powszechnego charakteru wyroków TK, o którym mowa w art. 190 ust. 1 Konstytucji i utraty mocy obowiązującej zaskarżonego przepisu (art. 190 ust. 3 Konstytucji), wynika, że możliwość rozstrzygnięcia sprawy z pominięciem derogowanego przepisu odnosi się zasadniczo do wszystkich spraw, w których niekonstytucyjny przepis był podstawą orzeczenia o prawach osób uprawnionych, bez względu na to, kto i w jakim trybie zwrócił się do Trybunału z odpowiednim żądaniem. Jak wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie TK, pojęcie "wznowienia postępowania", o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji ma szersze znaczenie niż pojęcie "wznowienia" w sensie technicznym, przewidziane w odpowiednich procedurach regulowanych w ustawach i obejmuje wszelkie instrumenty proceduralne stojące do dyspozycji stron, organów i sądów, wykorzystanie których umożliwia przywrócenie stanu konstytucyjności orzeczeń" (zob. np. postanowienie z 14 kwietnia 2004 r., sygn. SK 32/01, OTK ZU nr 4) , poz. 35)".

Zgodnie z przepisem art. 190 ust. 4 Konstytucji: "orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania". W orzecznictwie wskazuje się, że wznowienie postępowania przewidziane w art. 190 ust. 4 Konstytucji RP jest szczególną instytucją, określaną w doktrynie prawnej pojęciem uzdrowienia (sanacji) postępowania (sądowego, administracyjnego), opartego na niekonstytucyjnym akcie normatywnym. W swoim orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny podkreślał, że regulacja ta stwarza możliwość ponownego rozpatrzenia danej sprawy na podstawie zmienionego stanu prawnego, ukształtowanego w następstwie orzeczenia Trybunału; możliwość taka jest ujęta jako podmiotowe, konstytucyjne prawo uprawnionego (zob. wyroki TK z: 20 lutego 2002 r., sygn. K 39/00, publ. OTK ZU nr 1) , poz. 4; 7 września 2006 r., sygn. SK 60/05, publ. OTK

ZU nr 8), poz. 101). Celem tego przepisu niewątpliwie było osiągnięcie efektu w postaci ponownego rozstrzygnięcia sprawy, według stanu prawnego po wyeliminowaniu niekonstytucyjnych przepisów (zob. wyroki TK: z 11 czerwca 2002 r., sygn. SK 5/02, publ. OTK ZU nr 4) (...), poz. 41; z 9 czerwca 2003 r., sygn. SK 12/03, publ. OTK ZU nr 6), poz. 51; z 27 października 2004 r., sygn. SK 1/04, publ. OTK ZU nr 9), poz. 96). Artykuł 190 ust. 4 Konstytucji RP przyjmuje zatem jako zasadę wzruszalność rozstrzygnięć i decyzji wydanych na podstawie aktów normatywnych uznanych za sprzeczne z Konstytucją, umową międzynarodową i ustawą, przy równoczesnym poszanowaniu konstytucyjnej wartości, jaką jest pewność i bezpieczeństwo prawne.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że wydanie, przez Trybunał Konstytucyjny, orzeczenia, stwierdzającego niekonstytucyjność przepisu, który był podstawą ustalenia emerytury K. F. w zaniżonej wysokości, stanowi okoliczność, mającą wpływ na prawo do świadczenia i uzasadnia działanie w przedmiocie ponownego ustalenia wysokości emerytury z pominięciem takiego niekonstytucyjnego unormowania.

W związku z powyższym sąd uznał, iż istnieją podstawy do wznowienia postępowania i obliczenia wysokości emerytury bez zastosowania niekonstytucyjnego przepisu.

Uwzględnienie skargi powoduje powrót do pierwotnego postępowania i ponowne orzekanie w przedmiocie sporu bez uwzględnienia uchylonej normy prawnej.

Sąd w pełni podziela linię orzecznictwa, określającą retroaktywny skutek orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego derogujących konkretne przepisy jako niezgodne z Konstytucją RP, który należy rozumieć w ten sposób, że uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAPiUS 2001 r. Nr 10, poz. 331 i z dnia 10 stycznia 2014 r., III UZP 3/13, oraz wyroki: z 5 września 2001 r., II UKN 542/00, OSNP 2003 nr 2, poz. 36; z 12 czerwca 2002 r., II UKN 419/01, OSNAPiUS 2002 Nr 23, poz. 58; z 27 września 2002 r., II UKN 581/01, OSNP 2003 Nr 23, poz. 581; z 18 grudnia 2002 r., I PKN 668/01, OSNP 2004 Nr 3, poz. 47, z 24 stycznia 2006 r., I PK 116/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 353; z 4 lipca 2012 r., III UK 132/11)./por. w tym zakresie wyrok SN z 26.10.2016, III UK 5/16 wraz z uzasadnieniem/

Zatem w przypadku ponownej oceny uprawnień skarżącej do emerytury w okresie, w którym uprawnienia co do wysokości były kwestionowane przez organ rentowy, a wypłata świadczenia pomniejszona, ocena ta powinna być dokonywana w taki sposób, jakby przepisy powodujące ograniczenie wypłaty nie obowiązywały.

Jeśli bowiem art. 25 ust. 1 b ustawy emerytalnej został uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, to nie mógł on stanowić podstawy prawnej decyzji określającej wysokość świadczenia skarżącej, ponieważ przepis ten był niekonstytucyjny od chwili uchwalenia, a więc także w momencie stosowania go przez organ rentowy, czego nie może podważyć fakt, iż w tym czasie korzystał on jeszcze z domniemania konstytucyjności (por. uzasadnienie postanowienia SN z 10 stycznia 2014 r., III UZP 3/13).

W konsekwencji należy przyjąć, że zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (zob. wyroki: z 16 stycznia 2013 r. (III AUa 1079/12), z 24 stycznia 2013 r. (III AUa 1083/13), z 30 stycznia 2013 r. (III AUa 1118/12), z 20 lutego 2013 r. (III AUa 1121/12) oraz z 21 lutego 2013 r. (III AUa 41/13).

Jednocześnie Sąd zważył, że na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W związku z powyższym sąd uwzględniając skargę nakazał przeliczyć świadczenia wnioskodawczyni bez pomniejszania jej wysokości o kwotę pobranych wcześniej emerytur, od dnia przyznania emerytury, czyli od 22 marca 2014 r.

Podsumowując - w świetle powyższych wniosków i wywodów oraz stosując wykładnię powołanych przepisów zgodnie z treścią Konstytucji RP i z uwzględnieniem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r. sygn. P 20/16, ogłoszonego w dniu 21 marca 2019 r., należało uznać zasadność skargi o wznowienie postępowania ubezpieczonej i zmienić wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 5 października 2016 r., sygn. akt VIII U 1708/14, w ten sposób, że przyznać ubezpieczonej prawo do przeliczenia wysokości emerytury przyznanej decyzją z 18 kwietnia 2014 r., z pominięciem zastosowania art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS z 17 grudnia 1998 r., tj. bez pomniejszania jej wysokości o kwotę, stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur, przyznanych przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, poczynając od dnia 22 marca 2014 r.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w pkt 1 sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 401<sup>1</sup> k.p.c. oraz art. 412 § 1 i 2 k.p.c.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł w pkt 2 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – stosownie do treści § 9 ust. 2, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 1800).

K.K.-W.